

ИВАН ВАЗОВ ЛИ ПРЕИМЕНУВА ОСИКОВСКИО КАМИК

НА ЛАКАТНИШКИ СКАЛИ ?

Виолета Дичева

Патриархът на българската литература Иван Вазов черпи вдъхновение за необятното си творчество от историята и съвременното на България и от прекрасната ѝ природа. През целия си живот той обикаля страната, катери се по планините, посещава манастири, селища и всички достъпни забележителности. Вазов е посещавал Лакатник четири пъти, обикновено с приятели. Бил е на разходка из скалите, влизал е в пещерата Темната дупка, ходил е до селото Лакатник. Винаги е наемал местни водачи, но явно никой от тях не му е обяснил, че скалите са на територията на друго селище. И така народният поет поставя началото на едно объркване в наименованието на тази атрактивна природна даденост. Вазов е един от първите пътници по новооткритата жп линия през Искърското дефиле – по маршрута София-Роман—през март 1897 г. Той е поразен от красивите гледки, които се откриват пред смаяните му очи. Води си пътни бележки, като не пести суперлативите за неизвестните досега местности. Възторжените си впечатления публикува в пътеписа ”Искърски пролом”-във вестник „Мир”, година III, бр.372 от 6.IV.1897 г. Пояснява, че пътеписа представлява „Пътни бележки по линията София-Роман”.

Вазов споделя, че когато влакът спира на станция „Лакатник”, пред очите му се разкрива чудна гледка. Жп станцията тогава се е намирала срещу пещерата Темната дупка, под сегашното старо училище. Бележката е озаглавена „Милкова ливада”/По това време село гара Лакатник не е съществувало. Местността се е наричала Милкова ливада, а спирката на жп линията „Станция Лакатник”. Самото село Лакатник е било на 8 км нагоре в планината. Ето цитат от пътеписа:

„Чудни скали от север. По техните страхотно стръмни върхове стърчат уединени камъни, имеюци форма на сфинксове, кумири, пагоди, чудати кули. Въобразявам си, че пътувам из долината на Ин, в Тиролските Алпи. Исполинската стена е чудна. Окоето не може да се нагледа на тая игра на природата! Идете, господа, и гледайте скалите при Милкова ливада”

Авторът не споменава, че гледката на която се възхищава, е на територията на съседното селище. Около 1897-1898 година заедно с един тогавашен министър, водени от местни хора, влизат в пещерата „Темната дупка”. Светят

си със свещи. Навлизат доста навътре и свещите им изгасват. Успяват невредими да излязат на светло, но доста уплашени. Едва след 20-на години, в пътеписа "По висините и самотиите" той споделя за това опасно приключение.

Цитат за скалите:

„...Аз се любувах на планинската гледка. Долу Искърът шуми. Но най-любопитни и необикновени са скалите, които се издигат отвъд реката. Те образуват жълтеникава грамадна, право отсечена стена, вратоломно стръмна и пробита тук-там от пещерни дупки. В самото подножие на тая грамадна, непристъпна отвесна стена зее пещера, из която изтича буйно някакъв подземен поток и се влива в Искъра”

Пътеписът е публикуван 20 години по-късно, през 1920 г. във вестник „Напред” т. II, бр. 334, 31 юли. И тук авторът не споменава, че скалите се намират на територията на друго селище-Осиково, че местните хора ги наричат "Камико". Пак говори за станция „Лакатник” и село Лакатник.

Произведението, с което той най-категорично преименува природната забележителност е стихотворението „Екът на Лакатнишките канари”. В него е прокарана идеята за непобедимостта на злото, настроението е песимистично. Авторът се изправя пред скалите, олицетворяващи вековната мъдрост и опит, и им задава тревожни за неговата чувствителна душа въпроси. Пита ги дали ще се върне младостта му, за самотността си, за озлоблението между хората и смисъла на битието. Отговорите, които дават скалите, са болезнени за съзнанието му. Накрая той пита ще дойде ли ден, когато друг поет:

„ ... Ще възпее ли триумфа на доброто
и края на неправди и вражди?
Гранит, мълчиш! Защо не казваш „ДА”

Авторът посочва, че стихотворението е написано при станция "Лакатник" Публикувано е в стихосбирката "Скитнишки песни" с подзаглавие "Канарите при Милкова ливада", датирано е юни 1899 г.

В края на XIX и началото на XX век Вазов е най-популярната и обичана светска личност в България. Извоювал си е уважението на четящата публика, приживе е смятан за народен поет. Следи се всяка негова стъпка, прочита се всеки ред, излязъл из под перото му. Така той неволно и погрешно представя пред любознателните българи интересния природен обект Осиковски камик като Лакатнишки скали. Тази грешка се подема от туристи, планинари, пътници от влаковете и др. До 60-70-години на миналия век местното население нарича скалите Камико, Осиковскио камик, Аржишкио камик или просто Куклите.

2014 г.
Виолета Дичева

